

greppa näringen

Vad har vi åstadkommit?

Stockholm 181108

Stina Olofsson, Jordbruksverket

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringens databas

Innehåll

N, P och K -flöden

Grödfördelning

Djurslag

Stallgödselslag

Spridningstidpunkter

Jordart

Bearbetning

Beräknad ammoniakförlust

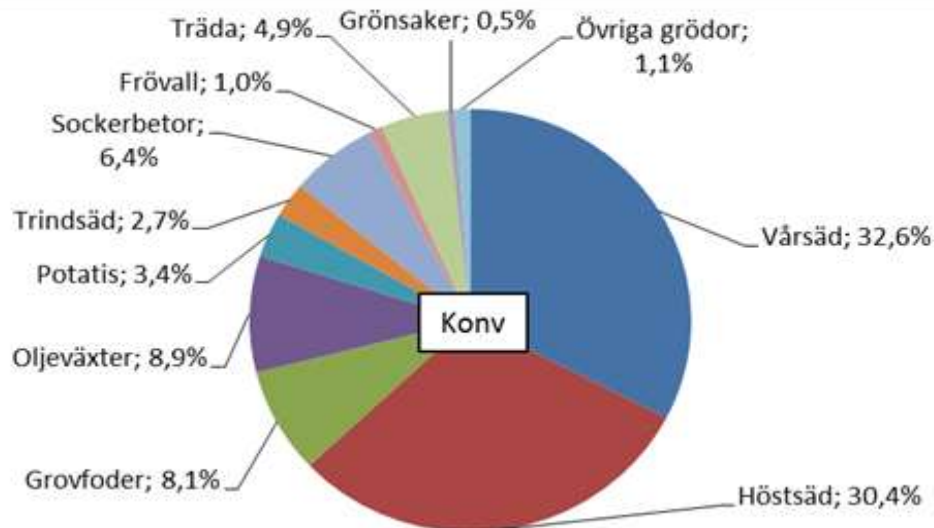

Gårdsdata med växtnäringsbalanser

- › Databas ca 18 000 balanser från 8000 gårdar
 - › redovisat t o m 2006, 2007, 2010, 2011, 2013
- › Sammanställning för typgårdar;
 - › växt-, mjölk-, gris-, nötkött-, och blandade gårdar
- › Fyra rådgivningsbesök varav 2 balanser- exakt samma gårdar före och efter rådgivning, ca 3000
- › Uppskalning beroende på antal besök på gårdarna

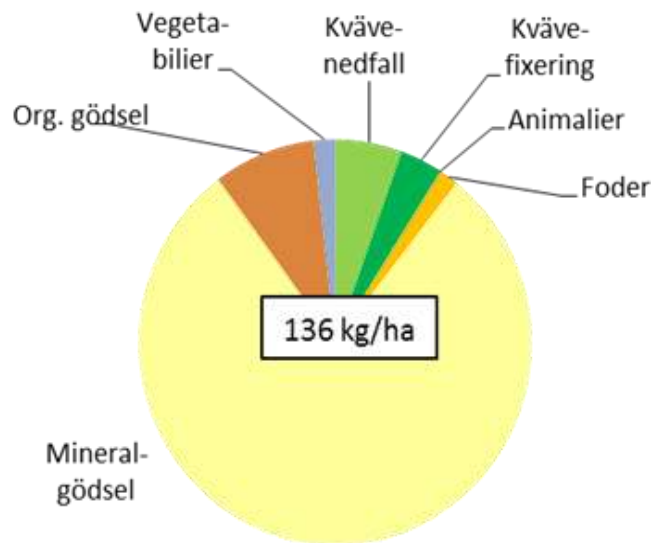
Resultat från gårdarna

- › Fler gårdar, fler län efterhand
- › Uppdelning på konventionella och ekologiska gårdar inom typgårdar
- › "Miljömålsavstämning" => "Åtgärdsuppföljning"

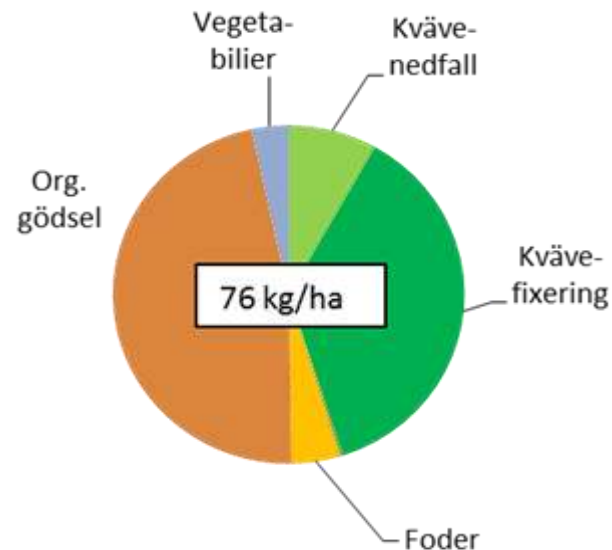

Data från gårdarna visar näringsflöden

Kväveinflöde på konventionella
växtodlingsgårdar

Kväveinflöde på ekologiska
växtodlingsgårdar

Resultat från gårdar

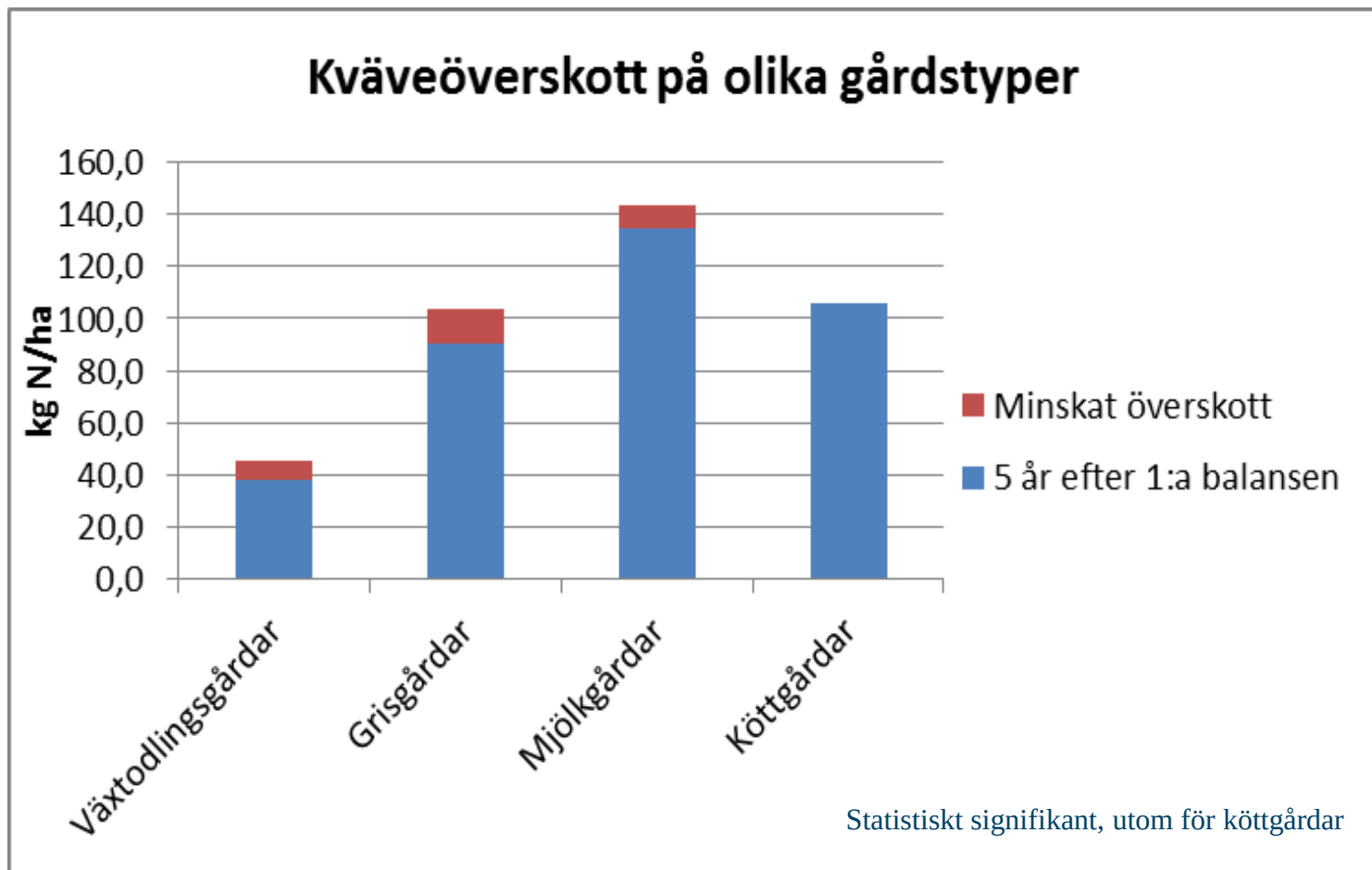
- › Överskott i balanser från gårdarna
- › Beräkning/ uppskattning av:
 - › Utlakning av kväve
 - › Ammoniakförluster
 - › Lustgasavgång
 - › Fosfor

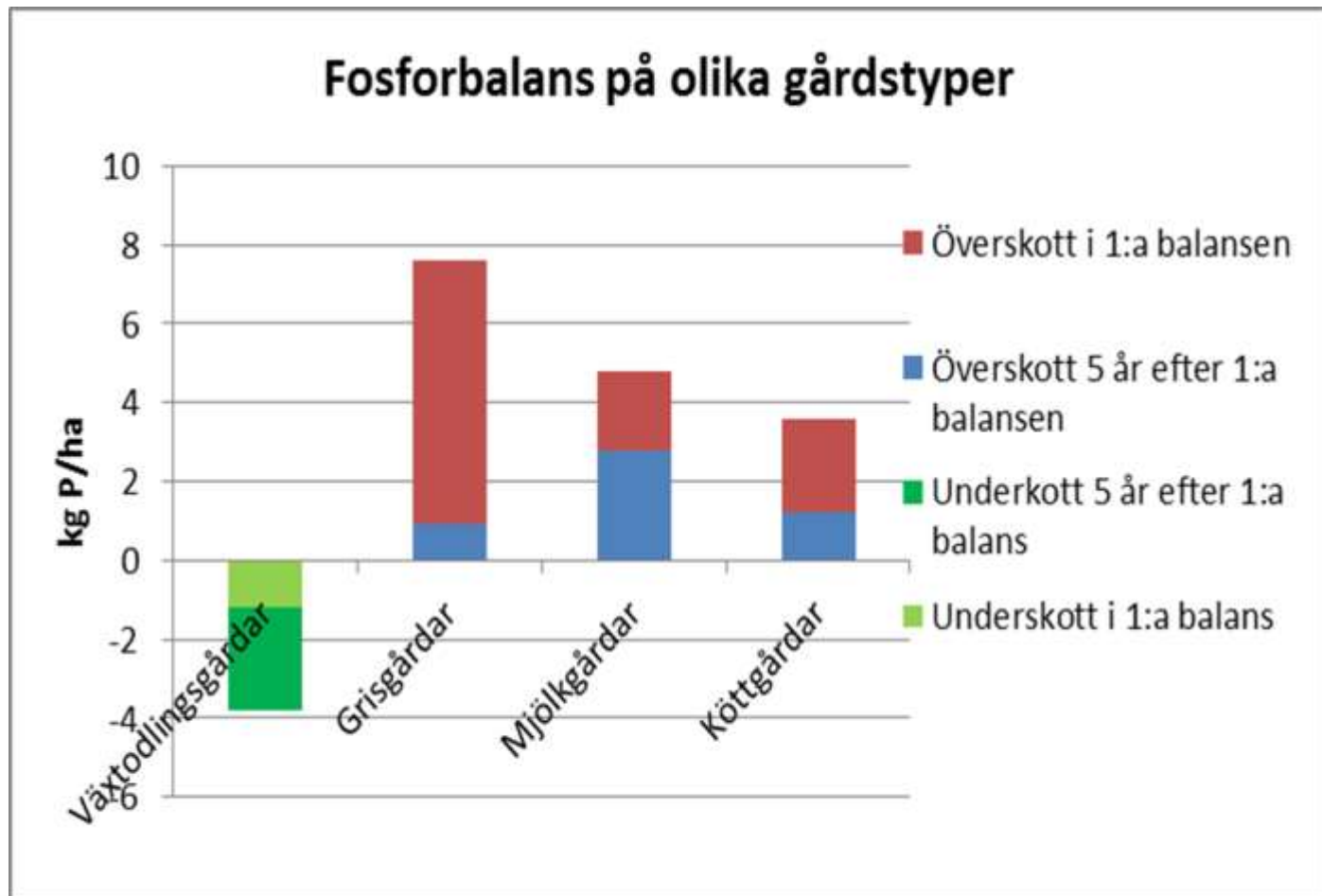
Djurtäthet och åkerareal t o m 2013

Produktion	Första balans		Senaste balans	
	Djur (de/ha)	Medel- areal (ha)	Djur (de/ha)	Medel- areal (ha)
Växtodling		134		149
Mjölk	1,07	84	1,04	100
Gris	0,94	135	0,87	164
Kött djur	0,59	81	0,64	90

Upprepade balanser 2001- 2013

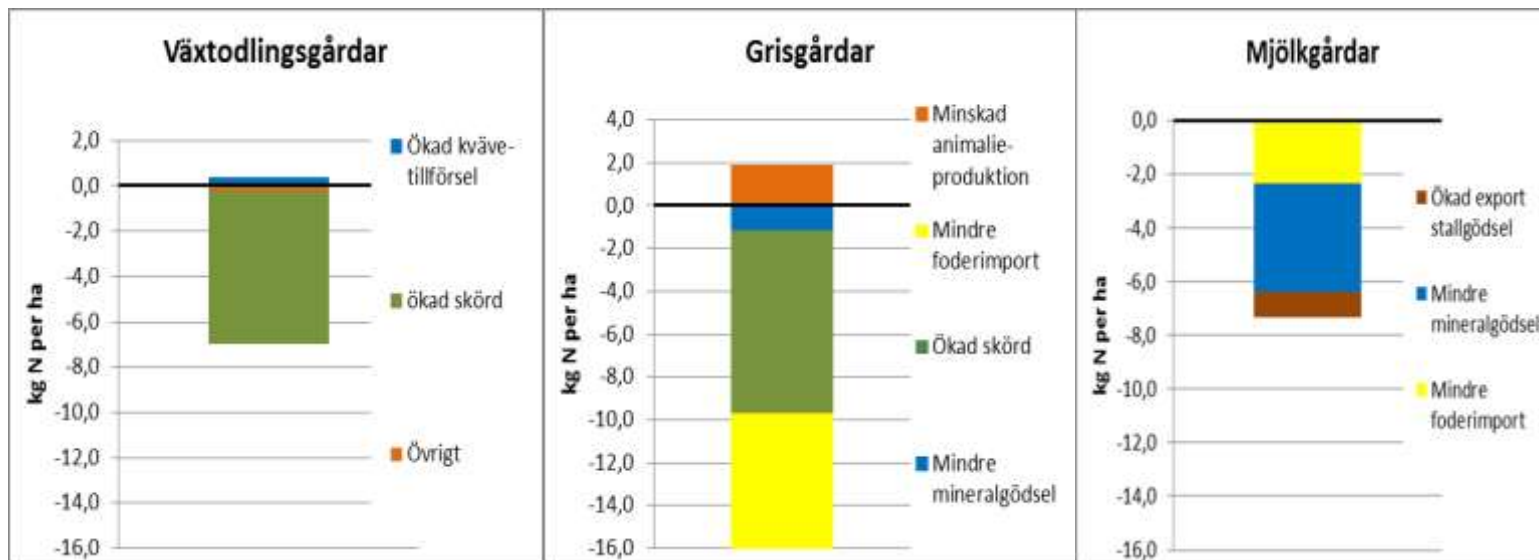
Upprepade balanser 2001- 2013

Statistiskt signifikant

Orsak till minskat kväveöverskott

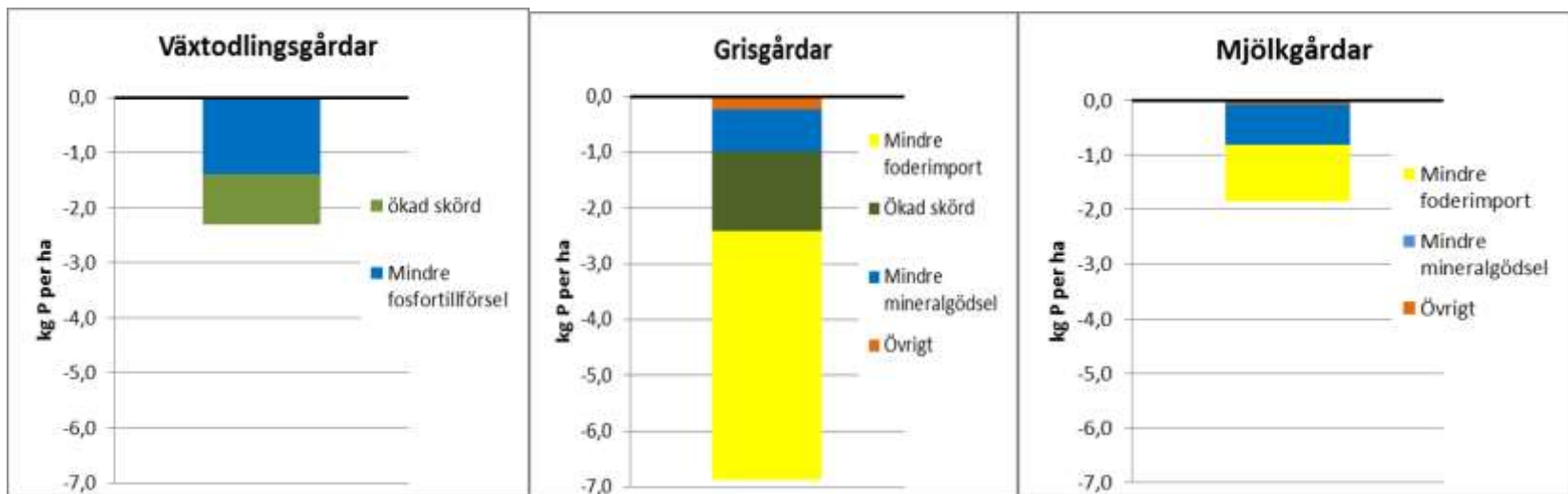
Faktorer i den del av stapeln som är ovanför nollinjen ökar överskottet och de som visas under, minskar det

Ej sign. gris= blått, orange

Orsak till minskat fosforöverskott

Faktorer i den del av stapeln som är ovanför nollinjen ökar överskottet och de som visas under, minskar det

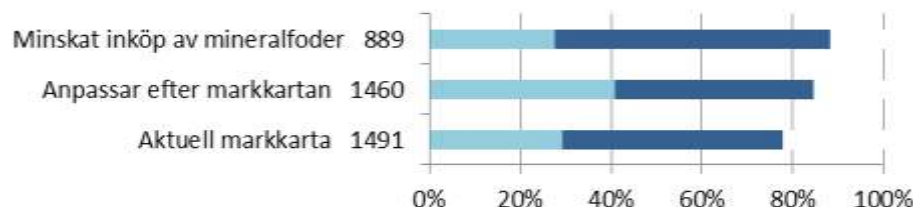

Miljöeffekter på gårdarna, årlig minskning

- › Kväveutlakning, rotzon, -1 000 ton
- › Ammoniakavgång -280 ton
- › Lustgas -3500 ton koldioxidekvivalenter
- › Fosfor -2,1 kg per ha mindre
inflöde än utflöde

Ex. Miljömålsavstämning besök 1B, fosfor

Anpassa fosforgivor

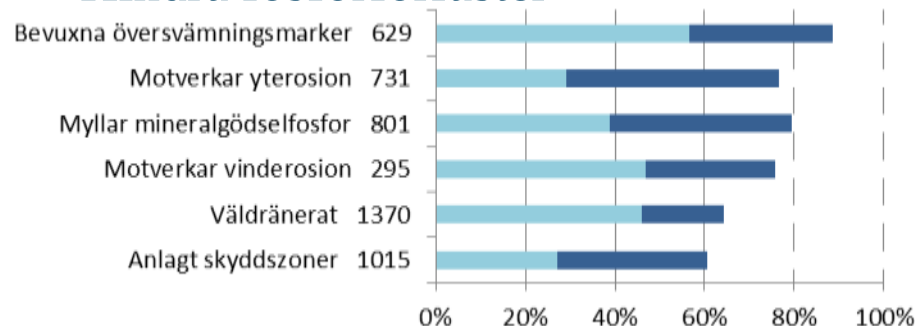

Ljus blå fält är att man gjort detta innan man gått med i Greppa (före 2000)

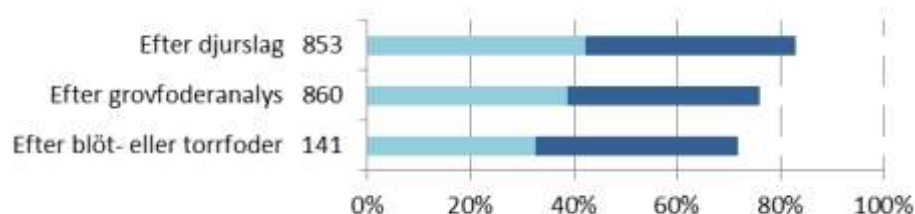
mörk blå färg att man gjort detta efter man gått med i Greppa (efter år 2000)

Svaren är angivna i % av de gårdar där åtgärden är aktuell

Hindra fosforförluster

Anpassa fosfor i foder

Enkätundersökningar

› **Egna: Jordbruksverket,
ibland länsstyrelser**

Lantbrukarnas nöjdhet,
kvartalsvis

attityder till miljöfrågan

Rådgivarnas syn på
projektet

› **Andras utvärderar:**

Kompetensutveckling i
landsbygdsprogrammet

- › SLU, Chalmers, SCB,
utvärderingsinstitut,
konsulter, m.fl.

Kännedom (Sveriges Lantbruk)

Störst kännedom och andel medlemmar i de stora jordbruksbygderna i södra Götaland. Detsamma gäller för de med störst areal och djurinnehav.

åga:

greppa Naringen är ett projekt som drivs av LRF, Jordbruksverket och Länsstyrelserna i samarbete. Målet är att gårdens miljöpåverkan minskas och att lönsamheten ökar.

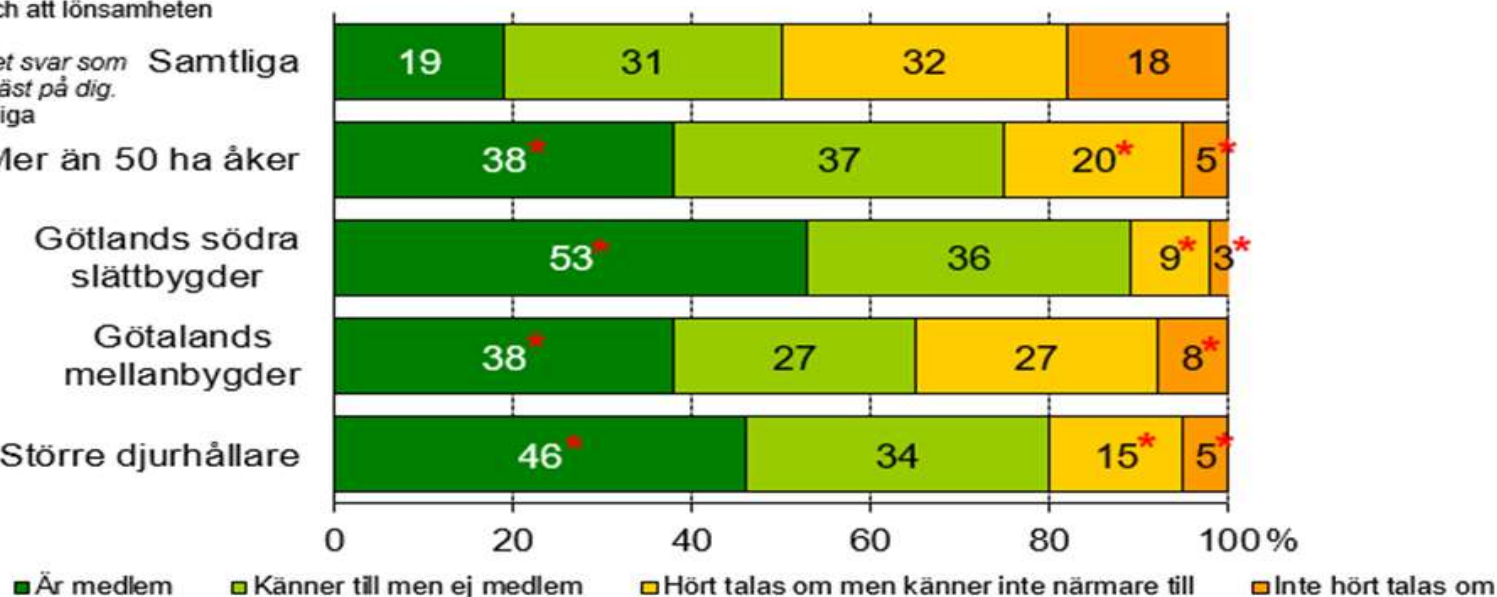
Arbeta det svar som Samtliga vill ha. Alltid bäst på dig. S: Samtliga

Mer än 50 ha åker

Götlands södra slättbygder

Götalands mellanbygder

Större djurhållare

* = statistiskt säker skillnad gentemot Samtliga

Kvartalsvis nöjdhetsundersökning (Origo Group)

- › **Metod:** Telefonintervjuer
- › **Fältperiod:** 2016:3 – 2018:2
- › **Antal svarande:** 989st
- › **Antal svarande för Q2:** 119 av 137 (87 %)

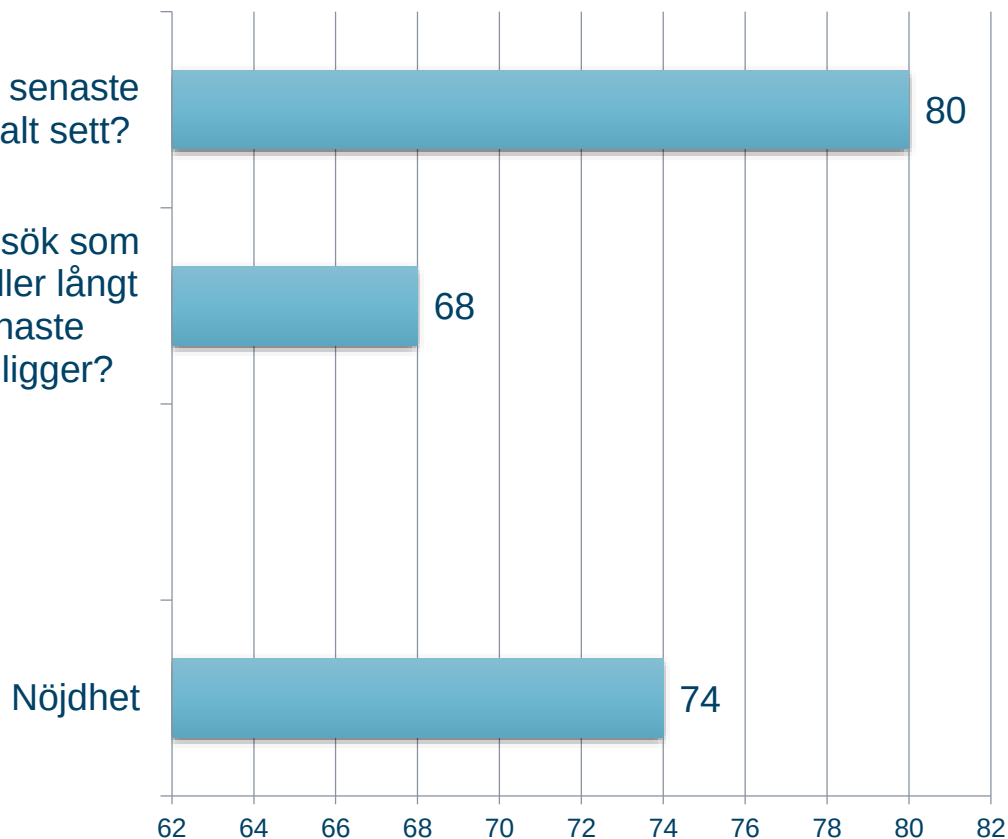
Index, beräkning

- › 1 = lägst och 5 = högst. För påståenden där index är framtaget beräknas ett index mellan 0 och 100. Index 100 = högst (5), Index 0 = lägst (1) Formeln för att beräkna index = $(\text{medelvärde} - 1) \times (100/4)$
- › Indexnivåerna klassificeras enligt följande indelning:
- › 0 – 49 = Mycket lågt
- 50 – 59 = Lågt
- 60 – 69 = Godkänt
- 70 – 79 = Högt
- 80 – = Mycket högt

Index – Nöjdhet - Totalt sett (Origo Group)

Hur nöjd är du med det senaste rådgivningsbesöket totalt sett?

Om du föreställer dig ett rådgivningsbesök som är perfekt på alla sätt. Hur pass nära eller långt ifrån det idealet tycker du att ditt senaste rådgivningsbesök i Greppa Nätverket ligger?

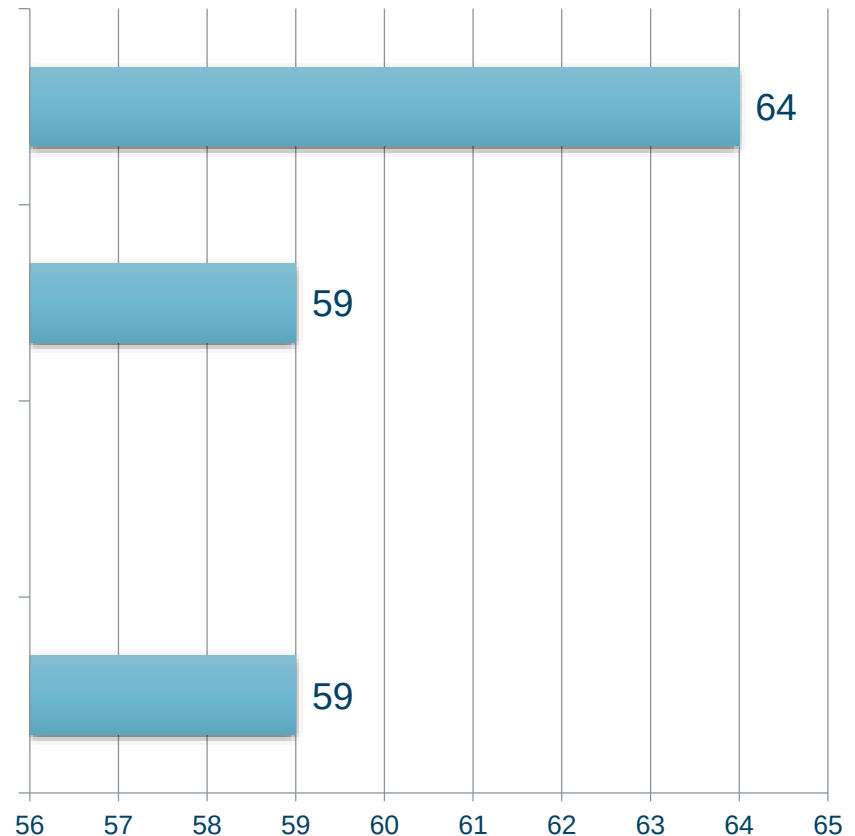

Index – Förändringsbenägenhet - Totalt sett (Origo Group)

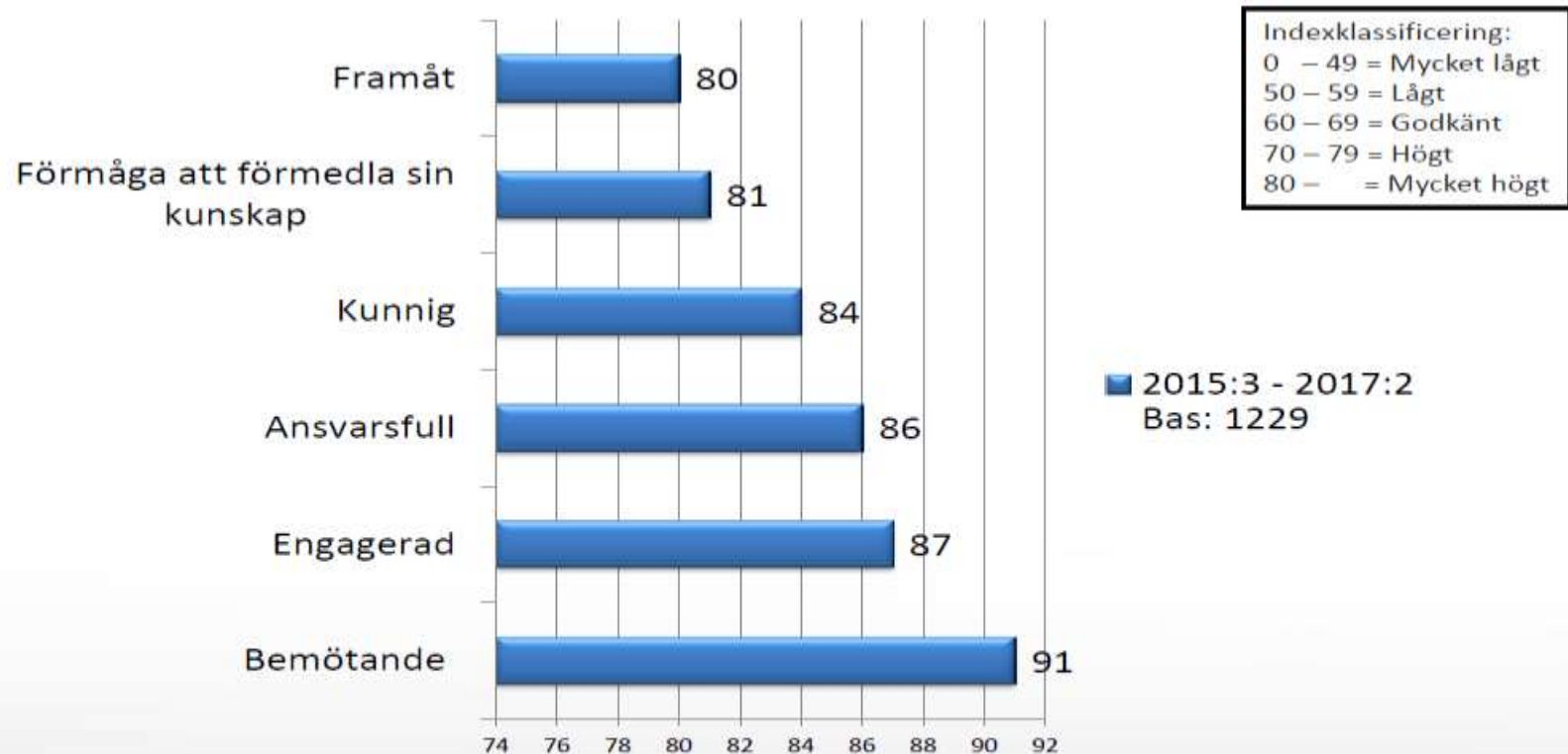
Hur troligt är det att rådgivningsbesöket kommer att leda till att du gör något nytt eller gör något på ett nytt sätt i din verksamhet i framtiden?

I vilken grad inspirerade det senaste besöket dig till att göra något nytt eller att göra något på ett nytt sätt?

Förändringsbenägenhet

Hur nöjd är du med rådgivaren

Lantbrukarnas nöjdhet med rådgivarna

Nöjdhetsindex:	59- 85
Kunskap	3,7- 4,9
Ansvar	3,9- 4,9
Engagemang	3,8- 4,9
Framåt	3,5- 4,9
Bemötande	4,1- 5,0
Förmåga att förmedla kunskap	3,4- 4,8

Lantbrukares nöjdhet med Greppa Näringen över tid

	nov 2012- dec 2015	jan 2016- dec 2017
Nöjdhetsindex	73	75
Senaste rådgivningsbesöket	77	81
Betyg för rådgivarnas kunskapsnivå (1 till 5)	4,3	4,5

Är det något mer du skulle **föra fram** till de som jobbar med Greppa Näringen?

Besöket var mycket bra på alla sätt, det gav verkligen mycket för oss.

Bra initiativ, bra om de fortsätter, råd på vägen, hjälp att tänka nytt.

Bra att de erbjuder hjälp inom många områden.

De gör ett mycket bra jobb.

Bra koncept.

Alldeles för lång tid mellan besök och svar som tog fyra månader, annars så var vi nöjda.

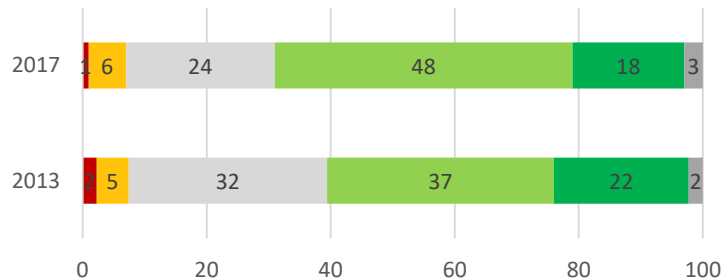
Bättre möjligheter att få stöd till åtgärder.

Rådgivare svarande på webbenkät dec 2017

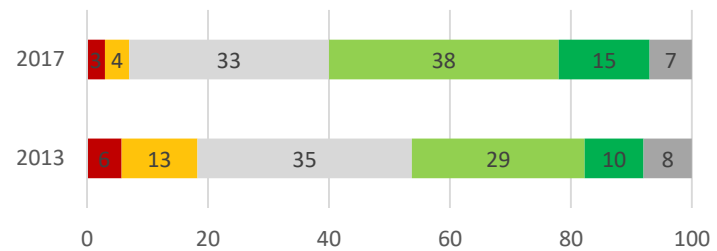
- › 123 svarande
- › 95% tycker att det arbete Greppa Näringen gör är viktigt
- › 40% har varit Greppa rådgivare i mer än 9 år, 15% i mindre än 2 år.
- › Flest svarande i Skåne (23%) följt av Västra Götaland (20%), Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro, Östergötland och Stockholm (12-15%)

Positiv trend

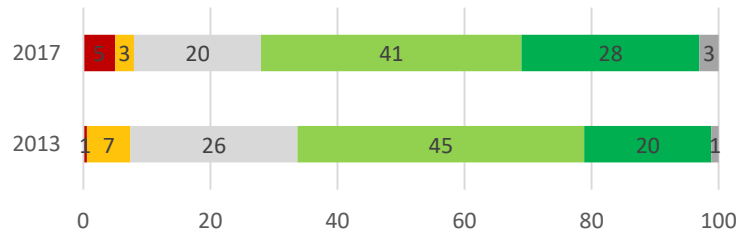
Jag är nöjd med de rådgivarkurser jag har varit på

Jag är efter genomgången kurs väl förberedd för att genomföra de moduler kursen handlade om

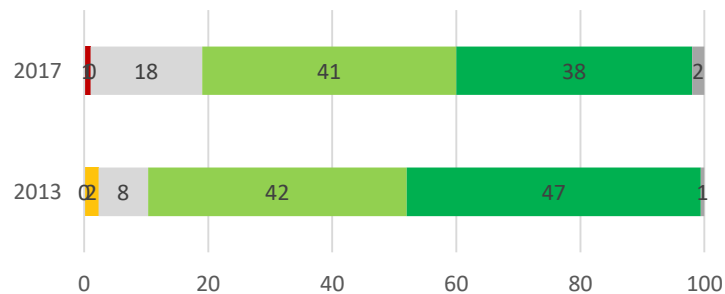

Den information jag behöver för min rådgivning finns tillgänglig för mig

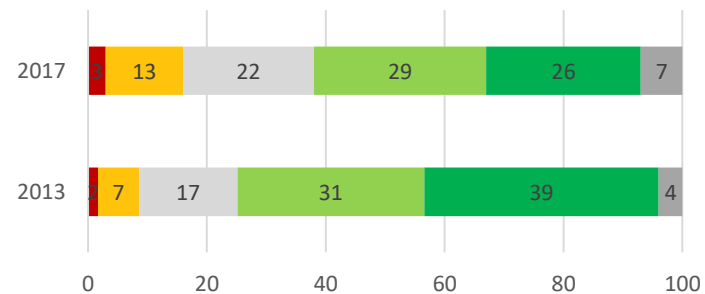

Negativ trend

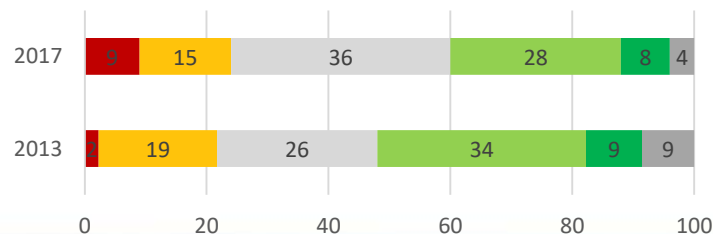
Mina kunskaper kommer väl till användning i mitt arbete i Greppa Näringen

Om två år hoppas jag att jag fortfarande arbetar med rådgivning för Greppa Näringen

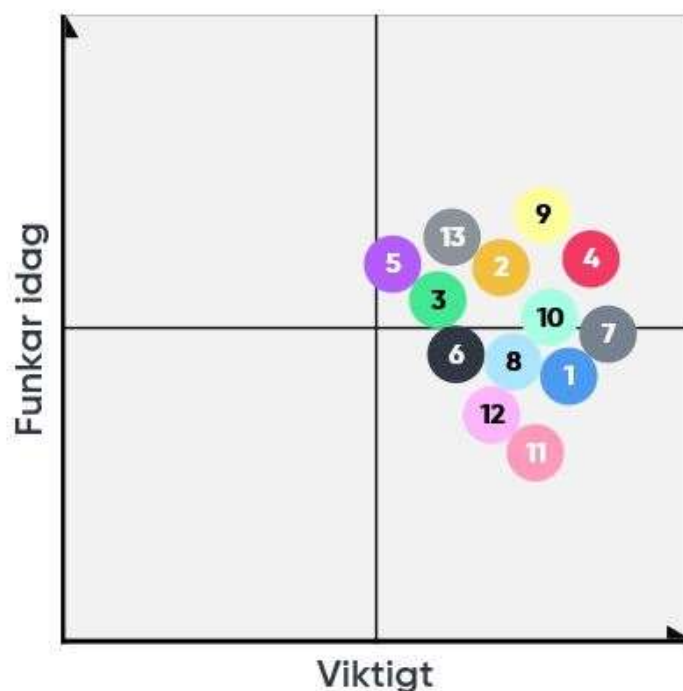
Jag upplever att modulunderlaget är väl anpassat till hur mycket tid som är avsatt för modulen

Fokusgrupper med rådgivare 20 rådgivare vid två mötestillfällen under oktober 2018

- › **Vad behöver rådgivare för att göra Greppa-rådgivning?**
- › Länsstyrelsernas, Jordbruksverkets, LRF:s roll
- › IT-verktygen
- › Ökad kännedom
- › Kurser och ERFA-utbyte
- › Vilka lösningar ser vi?
Nytt innehåll
- › En strategi tas fram för hur respektive del av projektet ska gå vidare med de medskick som man fått från fokusgrupperna.
- › Löpande återkoppling till rådgivarna om vad som gjorts.

Exempel på prioritering

- 1 Få in nya medlemmar/nystart för gamla
- 2 Samverkan LRF-LST-Rådgivare
- 3 Status i rådgivarkåren
- 4 Lönsamhet, insats vs ersättning
- 5 Se över målgruppen
- 6 Flexibilitet mellan moduler och företag
- 7 Lättanvända och uppdaterade verktyg
- 8 Påbyggnadsmoduler, återupprepning av moduler
- 9 Kompetensförsörjning
- 10 Visa resultat
- 11 Likrikta länen
- 12 ERFA-utbyte rådgivare
- 13 Attraktivt underlagsmaterial

Forskar har fått tillgång till databasen

- › Ekologiska gårdars växtnäringsflöden, SLU
- › Upprepade balanser på mjölkgårdar; SLU
- › Drivkrafter för miljöåtgärder på mjölkgårdar, LU
- › Ekonomi i miljö-rådgivning
- › Trender i åar, SLU

Östersjön mår bättre när lantbrukare Greppar Näringen

Näringsläckage från jordbruksmark orsakar övergödning i Östersjön som i sin tur leder till algbloomning, syrebrist, bottendöd och en utarmad biologisk mångfald. För att minska näringsläckaget finns rådgivningsprogrammet Greppa Näringen. I denna Policy Brief analyserar AgriFood effekterna av programmet. Resultaten visar att:

- Ökad rådgivning minskar kväveläckaget och ökar skördarna.
- Bättre skördar ger högre förädlingsvärden vilket täcker kostnaderna för rådgivningen.
- Rådgivningen är sammantaget till nytta både för miljön och för jordbrukets lönsamhet.

Utvärdering av landsbygdsprogrammet

Slututvärdering svenska landsbygdsprogrammet 2007-2013

Utvärderingsrapport 2016:3

*Greppa Näringen får
beröm för att arbetet
kan utvärderas.
Effekter har uppnåtts
Januari 2017*

<http://www.greppa.nu/om-greppa/om-projektet/resultat.html>

<http://www.greppa.nu/om-greppa/for-media.html>

<http://www.greppa.nu/om-greppa/om-projektet/resultat.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=eiC3t2KTMYY>

- › Resultatkompendium
- › Nöjdhetsundersökningar
- › Resultatfilm

Resultat= Frivilligt arbete före lagstiftning

- › Regering och olika departement
- › Jordbruksverket
- › LRF
- › Länsstyrelser

